

גלה והתגונן

מיר ג' וינדרום

במפקדת גוד'רגלים שנועד לצאת אל זירת הקרבות מתנהל תדריך:

„... לחטיבה הוקצה אחד המקומות הקשים ביותר באיזור המבצעים. על הגדוד להתבסס תוך חמישה ימים. זה לא-כבר עברנו את מבחן הכוננות המבצעית שלנו, וכל היחידות הצטיי-נו. לפיכך יש לצפות כי נוכל למלא כראוי את הנדרש מאתנו. בתדריך שנמסר הבוקר במפ-קדת החטיבה נודע לי, כי האויב משתמש שימוש מוגבל בנשק כימי, דבר המגביל מאוד את אפשרויות פעולתנו באיזור שנקבע לנו, שצמחייתו עבותה. האויב זיהם את הצמחיה בגז-עצבים מסוג VX ובגז גורם-כויות מסוג HD. כן הפעיל גז-עצבים מסוג GB בהת-קפות-ארטילריה נגד כוחותינו. פיזור הגזים מסוג VX ו-HD נעשה באמצעות ארטילריה וריסוס ממטוסים.

„אבודותיהם של כוחותינו שבאו במגע עם הגזים היו כבדות, ופעולתם באיזור המבצעים שהוקצה עתה לנו הצטמצמה עד לאפס, כיוון שאין הם מצויידיים כראוי ללוחמה כימית.“ מפקד הגדוד הוסיף ואמר: „הגם שכבר הת-אמנו בהתגוננות נגד נשק אטומי, ביולוגי וכימי, נערוך אימוני-רענון קודם צאתנו לאיזור הפעולה. הזמן העומד לרשותנו קצר מאוד. כל אחד מכם יודע מהי רמת האימון בהתגוננות נגד נשק זה שהושגה ביחידתו, ועל-כן אניח לכם להחליט על תכנית אימון-הרענון. עלינו להיות מוכנים לפעול באיזור נגוע. אל תהססו לפנות אל המש"ק הכימי הגדודי אם תחיו זקוקים לעזרתו. הוא יהיה נוכח באימוניכם. יש שאלות? אם לא, רבה המלאכה לפנינו. הבה ניגש לעשותה.“

אחד ממשתתפי התדריך הירהר: „לוחמה כימית! לא העליתי על דעתי כי דבר מעין זה יקרה! האויב יודע אלינו שגם ברשותנו מצויים כלי-נשק כימיים, ובכל זאת החליט להשתמש בנשק זה. חוששני שאנשי אינם מוכנים לסוג זה של לוחמה, ועלי להכינם

קורה התגוננות השני, לאחר הגילוי, הוא פעולת-המגן הננקטת נגדו. כדי לנקוט פעולה נכונה, יש לעמוד על טיב הסכנה. גזי-עצבים וגזים גורמי-כיוויות הם הנפוצים ביותר בלוחמה הכימית המודרנית. על גזי-העצבים לחדור אל תוך הגוף כדי לשתק את האדם או לקטלו; ואילו הגזים גורמי-הכיוויות יכולים לפגוע באדם הן בתוך גופו (כיוויות פנימיות), הן על פני עורו (כיוויות חיצוניות). גזים אלה מופצים בצורת נוזלים (ריסוס דק) או עננים (אדים). ריסוס נוזלי חוזר לגוף האדם דרך עורו, ואילו עננה — דרך כלי-הנשימה. גז הגורם לכיוויות, בצורת נוזל או ענן, עלול לגרום נזק לכל חלק מחלקי הגוף בו הוא פוגע.

לכך. אפשר, כמובן, לומר שלא היה לנו די פנאי להתאמן בכך, אך הדבר אינו נכון, ואין זה הזמן לתירוצים. עתה נוכח אני לדעת, כי יכולנו להרבות באימונים נגד נשק אטומי, ביולוגי וכימי יותר מאשר עשינו. אימונינו התבטאו בחבישת המסכה בתוך ענן של גז — ותו לא. אולם במעט דמיון יכולנו לשלב אימונים נרחבים יותר באימונים הכלליים שלנו, בלי לפגוע במטרות האימונים הללו. עתה על אנשי יחידתי לרכוש ביטחון בפעולה בתוך איזור נגוע. היכן עלינו להתחיל?"

כיצד ניתן להגדיר את התחומים שבהם על היחידה להתאמן כדי להיות נכונה להתגונן נגד לוחמה אטומית, ביולוגית וכימית? בספרי ההדרכה מפורטת הרמה המינימלית שעל היחידה כולה ועל כל פרט בה להשיג. מן הראוי כי כבסיס לתכנון האימונים ולי ניתוח הישגיהם תשמש רמה זו, שניתן להגדירה על פי הידע והמיומנות הנחוצים לכל פרט ביחידה.

כדי להבטיח רמה מספקת של יעילות, הכרח הוא שכל פרט יתרגל, הלכה למעשה, את הנדרש ממנו. אין די בבחנים בכתב או בעל-פה, כדי לבדוק את יכולת הביצוע של הפרט; אך בחנים אלה משמשים הוכחה לרמת הידיעות של החיילים. היחידה כולה תישדר בלוחמה כימית כגוף לוחם יעיל אך ורק אם כל אחד מאנשיה יישדר בחיים. ומה חייב כל פרט ביחידה לדעת כדי להישדר ולפעול כראוי בתנאי לוחמה כימית? בפשטות ניתן לומר, כי שתי הדרישות הן: עליו לדעת לגלות גזים ולהתגונן בפניהם.

הגילוי הוא קורה התגוננות הראשון; הוא הבסיס לקניטת פעולת-המגן. הגילוי אינו אלא זיהוי הסכנה. ניתן לבצעו בדרכים אחדות:

- זיהוי סימנים אצל אנשים שנתקפו בגזים.
- זיהוי הגזים בעזרת ציוד הנמצא בכל פלוגת רובאים.
- זיהוי גזי-עצבים בעזרת גלאי אוטומטי המתריע נגדו.

הגם שלמספר גזים ריח אופייני, אין חוש הריח אמצעי-גילוי יעיל, כיוון שהקטלניים שבין הגזים הם חסרי-ריח. נוסף לכך, ההסתמכות על חוש הריח תגרום בהכרח לאבדן דות — בין אותם חיילים ששאפו לקרוב את הגז.

גילוי בעזרת סימנים-מעידים (סימפטומים) של נפגעים ובעזרת ניסויים הנערכים בציוד-הגילוי הנמצא ביחידה אינו יעיל נגד גזי-עצבים, כיוון שאינו מאפשר נקיטת אמצעי-מגן בעוד מועד.

אמצעי-הגילוי הטוב ביותר הוא הגלאי האר-טומטי, המתריע, ברוב המקרים בעוד-מועד, על מציאותו של גזי-עצבים בשטח. זהו מתקן אזהרה נייד, מופעל על-ידי סוללות, השואף לתוכו את האוויר בנקודה שבה הוצב, ומתריע על מציאות גזי-עצבים באמצעים חזותיים וקוליים. ניתן לשאתו על הגב או ברכב, ולחציבו בנקודה נבחרת בשעת התגוננות או התקפה. הוא מקנה ליחידות לוחמות וליחידות שירותים יכולת בדיקה וגילוי.

כיצד להתגונן בפני ענני-גז?

מסכת-המגן הנהוגה בצבא ארה"ב מגינה על דרכי הנשימה מפני כל הגזים הידועים בלוחמה הכימית. על החיילים לחבשה מדי התגלות גז כזה, או כאשר מתעורר חשד למציאותו. הואיל והגזים הקטלניים ביותר פועלים במהירות על גוף האדם, והואיל ואין לגלותם בחושים הטבעיים, נקבעו בצבא ארה"ב נוהלים, לפיהם חייב החייל לחבוש את המסכה בתנאים מיוחדים. שעל כל חייל להכירם, גם בלא שיקבל הוראה מיוחדת לכך. אין להסיר את מסכת-המגן אלא בתום בדיקות-אוויר המאשרות כי מותר לעשות זאת.

גזים נוזליים עשויים לפגוע באדם בחלקי-הגוף שאינם מוגנים על-ידי המסכה. בגדים שעברו טיפול מיוחד, או המיוצרים במיוחד למטרה זו, מספקים הגנה מוגבלת נגד גזים הפוגעים בעור החייל, על-ידי מגע אתו או חדירה בעד לבושו. משום כך, על החייל ללמוד היטב את נוהלי הטיהור באשר לסילוק גזים כאלה מעל עורו ובגדיו, או מעל כל חפץ שעמו עלול החייל לבוא במגע. התי-מהמהות בסילוק גז הבא במגע עם הגוף על-לח לגרום למוות.

להלן כלל בסיסי לטיהור הגוף בעת לוחמה:

סלק מעל גופך מייד את כל כתמי הנוזלים שאינם מוכרים לך. ציוד טיהור סטנדרטי מנופק למטרה זו לכל חייל. הוראות לשימוש מודפסות על הציוד; אך הכרח לתרגל את השימוש בציוד-טיהור זה.

ליקוי באמצעי-התגוננות של הקו השני (הכוונה למסכת-המגן, בגדי-המגן וציוד-הטיהור האישית), עלול לחייב נקיטת אמצעים של עזרה ראשונה. על כל חייל לדעת להגיש עזרה ראשונה לנפגעי גזים.

גלה והגן — אלה הן שתי מלות-המפתח להישרדות בחיים ולשמירה על כושר-הפעולה בתנאי הלוחמה הכימית. ידיעתם של נוהלי הגילוי וההתגוננות עשויה להגביר את סיכויי ההישרדות, אך הדבר הקובע באמת הוא תר-גולם. ואלה — האימון והתרגול — מוטלים על המפקד.

אנשיך, המפקד, סומכים עליך כי תכניס לקראת כל משימה אפשרית, בכל תנאי הלוחמה. האם עשית הכל כך שתוכל לשאת באחריות זו?